

31/26.11.2015

Autson

TORNION KIRKON KORJAUSSUUNNITELMAN SELITYS
JA KUSTANNUSARVIO

RAKENNUSHISTORIAN OSASTO,
1972

YLEISTÄ KORJAUSTEHTÄVÄSTÄ:

Tämä suunnitelma perustuu yhteenvetoon Tornion kirkkoa koskevasta arkistomateriaalista ja kirjallisista lähteistä, Museoviraston asiantuntijoiden paikalla suorittamista alustavista tutkimuksista sekä tehtävään nimettyjen erikoisasiantuntijoitten ja seurakunnan asettaman kirkonkorjaustoimikunnan kanssa käydyistä neuvotteluista.

Suunnitelmassa esitetyillä rakennustoimenpiteillä pyritään kirkko saattamaan teknillisesti seurakuntaelämän kohtuullisia vaatimuksia tyydyttävään kuntoon. Tavoitteena on nykyisen asun säilyttäminen kunnostettuna. Kirkon ainutlaatuisen arvon takia käytännön vaatimat uudistukset tullaan suunnittelemaan ja suorittamaan antikvaaristen edellytysten mukaan. Työn alettua suoritetaan koko ajan rakennushistoriallista tutkimusta, kuitenkin siten, ettei se aiheuta yksinomaan tutkimusta varten tarpeellisia rakennustoimenpiteitä. Tutkimustulokset saattavat aiheuttaa muutoksia tässä esitettävään suunnitelmaan.

Rakennustehtävä:

Rakennustehtävään kuuluvat kaikki esitettyjen suunnitelmien toteuttamiseksi välttämättömät työt Tornion kirkossa ja välittömästi näihin kytkeytyvät rakennustoimenpiteet kirkon ulkopuolella.

Rakennuttaja:

Tornion seurakunta toimii rakennuttajana ja vastaa suunnitelmien toteuttamista koskevista päätöksistä sekä suunnitelmien tarkastuttamisesta ja hyväksyttämisestä asianmukaisessa järjestyksessä samoin kuin työn suorittamisesta esitettyjen suunnitelmien ja annettujen ohjeiden sekä yleisten määräysten mukaisesti.

Rakennustoimikunta:

Seurakunta on asettanut korjaustoimikunnan jonka tehtävänä on :

- valvoa kirkon ja seurakunnan etua rakennustehtävän suunnittelun ja työn suorituksen yhteydessä.
- edustaa seurakuntaa rakennuttajana kirkkovaltuuston hyväksymissä puitteissa rakennustehtävien valmisteluissa ja niistä päätettäessä
- toimia suunnittelijoiden neuvotteluelimenä sekä esittää valmisteltu mielipide seurakunnan kokouksissa asiaa käsiteltäessä.

Seurakunta päättää keskuudessaan yksityiskohtaisesti rakennustoimikuntaa koskevista säännöistä, oikeuksista ja velvollisuuksista sekä vastuukysymyksistä.

Seurakunta on keskuudestaan valinnut korjaustoimikuntaan seuraavat jäsenet :

puheenjohtaja rovasti Heikki Ahti

sihteeri lehtori Aarne Vuento

jäsenet rakennusmestari Päiviö Pöyhtäri

insinööri Kalevi Heinänen

lehtori Hannes Turakka

TUTKIMUSTYÖ

Tutkijat

Rakennushistoriallisista tutkimuksista vastaa museoviraston rakennushistorian osasto

Ritarihuone, 00170 Helsinki 17, puhelin 90/ 12 101

Vastaavana tutkija Marja Terttu Knapas

Antikviteettien tutkimuksesta vastaa museoviraston tutkimusosasto, historian toimisto

Kansallismuseo, 00100 Helsinki 10, puhelin 90/ 444 802

Vastaavana toimistopäällikkö Pekka Sarvas

Konservointitehtävistä vastaa konservaattori
Veikko Kiljunen
Kansallismuseo, taidelaboratorio, 00100 Helsinki 10
puhelin 90/ 448 660

sekä rakennuskonservaattori Thorvald Lindqvist
rakennushistorian osasto
Ritarihuone, 00170 Helsinki 17, puhelin 90/ 12 101

Seurakunta palkkaa rakennustyömaalle konservointitöiden avustajat, joiden tulee olla pätevyydeltään museoviraston konservaattorien hyväksymiä.

Rakennushistorialliset tutkimukset

Tutkimusten tarkoituksena on selvittää mahdollisuuksien mukaan vielä selvittämättömiä kirkon rakentamisen vaiheita, dokumentoida mittauksin ja piirustuksin, esineellisin talletuksin, valokuvain ja kirjoitettuin muistiinpanoin tieteelliseen tutkimukseen vaikuttavat seikat (erityisesti peitettävien tai poistettavien rakenteiden osalta).

Tutkimusaineisto käsitellään tieteellisesti ja talletetaan museoviraston arkistoon. Tutkimusten ensisijainen julkaisuoikeus on asianomaisella tutkijalla.

Tutkijan tehtävänä on saattaa välittömästi suunnittelijoiden käsiteltäväksi sellaiset tutkimustiedot, jotka voivat vaikuttaa ratkaisuideoihin tai edellyttävät rakenteellista suojelua. Hänen tulee erityisesti valvoa antikvaarisia arvoja suunnitelmia laadittaessa, sekä rakennustoimenpiteitä suoritettaessa.

Tutkimustyöt suoritetaan tutkijan suunnitteleamalla tavalla silmälläpitäen ensisijaisesti tieteellistä tarkoituksenmukaisuutta, mutta sovittaen tehtävät mahdollisuuksien mukaan suunnittelu- ja rakennustyön kehittymiseen.

Rakentaja on velvollinen suorittamaan tarvittaessa kohtuullisessa määrin tutkimuksen edellyttämiä työ-

maatehtäviä sekä asettamaan tutkijan käytettäväksi aputyövoimaa purkaus-, kaivaus- ym. sellaisiin tehtäviin.

Rakennustyön suorittajien on ilmoitettava tutkijalle kaikista havainnoista, joilla saattaa olla merkitystä tutkimustyön kannalta ja tarvittaessa keskeytettävä havainnon tutkimusta haittaava työvaihe.

Tutkijalla on oikeus keskeyttää käynnissä oleva rakennustyö, mikäli sellaisen havaitaan tuottavan tutkimustyölle oleellista haittaa tai uhkaavan suojeltavaa rakennetta, edellyttäen, ettei työn keskeytys vaaranna rakenteellista kestävyyttä.

Konservointityö

Alkuperäisten maalauspinnojen käsittelyjen ja koristemaalauksen konservoinnin tulee tapahtua Kansallismuseon konservaattorien valvonnassa tai heidän suorittamana.

Konservaattorien tulee, yhteistyössä suunnittelijoiden kanssa antaa ohjeita myös teknillisiin ratkaisuihin ja valvoa osaltaan töiden suorittamista ohjeiden mukaisesti.

Antikviteettien tutkimus ja konservointi

Kirkon korjaustyön yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota myös sen taide- esineiden eli antikviteettien konservointiin ja restaurointiin.

Esineet on tarkastettava, luetteloitava ja niiden korjaamisesta neuvoteltava museoviraston historian toimiston asiantuntijoiden kanssa ennenkuin niiden suhteen ryhdytään mihinkään toimenpiteisiin.

Eriyistä huomiota on kiinnitettävä sakariston esineistöön, joka nykyisellään muodostaa mielenkiintoisen mutta kirjavan museokokoelman.

Antikviteettien suojausten, siirtojen ja säilyttämiskysymysten suhteen on pyrittävä noudattamaan museoesineiden käsittelystä annettuja ohjeita.

Konservaattori valvoo asiaa ja antaa tarvittaessa erikoisohjeita.

Taideteosten ja esineistön konservointi tapahtuu konservaattorien valvonnassa, tekstiilikonservointi Kansallismuseon tekstiililaboratoriossa.

Arkkitehti laatii yhteistyössä museoviraston asiantuntijoiden kanssa esineiden sijoitussuunnitelman. Niille säilytettävälle esineille, joita ei sijoiteta takaisin kirkkoon tai sakaristoon, on varattava turvallinen ja siisti säilytyspaikka.

KORJAUS- JA MUUTOSTYÖT

Arkkitehti:

Virkatyönä arkkitehdit Heikki Havas ja Maija Kairamo
Museovirasto, rakennushistorian osasto, 00170 Helsinki
17, puhelin 90/ 12 101.

Rakennesuunnitelmat:

Insinööritoimisto Arvo Ruskola Ky
Oulu, Uusikatu 22, puhelin 981/ 22 533

Sähkösuunnitelmat:

Sähköinsinööritoimisto Matti Leppä Ky
Käsityöläiskatu 7 A, Turku, puhelin 921/ 332 211

Yleistä

Rakennustyöt suoritetaan tämän selityksen ja siihen liittyvien piirustusten, tutkijoiden ja erikoisasiantuntijoiden suunnitelmien, sekä myöhemmin suoritettavien tarkastusten ja täydentävien piirustusten ja ohjeiden mukaisesti.

Kaikkien osasuunnitelmien tulee olla rakennushistorian osaston tarkastamia ja hyväksymiä.

Kaikki rakennustehtävään kohdistuvat yleiset säännökset ja viranomaisten antamat määräykset ja ohjeet on tarkoin otettava huomioon, mutta niiden mahdollisesti aiheuttamia muutoksia suunnitelmissa ei saa ryhtyä toteuttamaan kuulematta asianomaista suunnittelijaa.

Rakennuttajalla on oikeus suorittaa työt parhaaksi katsomallaan tavalla pätevän työnvalvojan ohjauksessa (kokonaisurakka ei kuitenkaan tämänkaltaisessa työssä tule kysymykseen).

Työnvalvojan tulee osaltaan vastata siitä, että käytetyt materiaalit ja työn suoritus täyttävät kirkon rakentamiselle asetettavat korkeat vaatimukset sekä, että erilaiset tarkastukset ym. sellaiset toimenpiteet suoritetaan asianmukaisessa järjestyksessä.

Mikäli syntyy epäselvyyksiä työn suoritustavasta on asiasta välittömästi ilmoitettava asianomaiselle suunnittelijalle, jonka tulee selvittää kysymys ennen työn tai hankinnan suorittamista.

Kaikkien kirkkoon tulevien rakenteiden suorituksen tulee tapahtua paikalla tehtävien mittatarkastusten perusteella.

Kaikki kirkon rakenteet tarkastetaan korjaustyön yhteydessä. Havaittaessa vikoja tai heikkouksia on niistä ilmoitettava työnvalvojalle, jonka tulee huolehtia korjauksista ja tarvittaessa ilmoittaa suunnittelijoille korjaustoimenpiteiden tutkimiseksi.

Kaikki säilytettävät vanhat rakenteet on rakennustyön aikana huolellisesti suojattava vahingoittumiselta ja likaantumiselta.

Alusrakenteet

Nykyinen tilanne

Kirkon perusmaa on routimatonta ja perusmuurit ovat suhteellisen hyvässä kunnossa lukuunottamatta painumia eteläseinämällä ja varsinkin lounaisnurkalla. Painumien syynä on ensisijaisesti pitkään jatkunut hautaus kirkkoon ja hautaholvien seinämien sortuminen. Nykyinen lattia on rakennettu vanhan päälle ja vanha lattia kannatinhirsineen on lahonnut. Samoin ovat seinien alaosien hirret osittain lahonneet. Tiedot perustuvat syksyllä 1971 suoritettuun tutkimukseen, jossa kirkon lattia aukaistiin kuorin oikealta puolelta ja ristikäytävän eteläpäässä.

Kirkon korjausohjelmaa ennakoivana toimenpiteenä on kirkon ympäristö salaojitettu.

Toimenpiteet:

Ylimääräisesti nousseet maakerrokset kirkon ulkopuolelta poistetaan.

Perusmuurin saumat puhdistetaan humuspitoisista aineista.

Perusmuurin saumaus suoritetaan kalkkilaastilla. Laasti valmistetaan Paraisten hautakalkista tai vastaavasti itse sammutetusta vähintään puoli vuotta seisseestä kalkista sekä kuivasta terävasärmäisestä hiekasta suhde 1:3.

Vanhan perusmuurin sisäpuolelle rakennetaan tukimuuri insinööritoimisto Arvi Ruskola Ky:n laatiman erikoisuunnitelman ja työselityksen mukaan.

Rakennustyön aikana tulee kirkon ympäristö pyrkiä säilyttämään siistissä kunnossa ja välttämään esim. pitkäaikaista varastointia kirkon äärellä. Rakennustöiden päättyessä tulee kirkon ympäristö saattaa ympäröivän vanhan hautausmaan yleistä puistomaista luonnetta vastaavaan kuntoon.

Purkaustyöt:

Vanha lattia puretaan ja lattiamateriaali käytetään hyväksi uutta lattiaa rakennettaessa.

Ennen lattian purkamista kiinteä sisustus säilytetään paikallaan suojattuna tai siirretään tarkoitustaan vastaavaan paikkaan. Kaikki suojaus- ja siirtotyöt tulee suorittaa konservointiasiantuntijoiden valvonnassa.

Lattia:

Lattia tehdään insinööritoimisto Arvi Ruskola Ky:n erikoissuunnitelman mukaan. Laudoitukseen käytetään mahdollisuuksien mukaan vanhaa lankkua.

Lattian lopulliset korkeudet määrätään rakennustyön kuluessa ja selviävät vasta maanpoiston yhteydessä.

Lattian alusrakennetta tehtäessä on noudatettava siisteyttä ja varovaisuutta. Vanhat muurihaudat siistitään osin kunnostaen. Vainajat pyritään jättämään paikoilleen. Lattian tukirakenteiden suunnitelma saattaa muuttua alustan tilanteen selvityksessä lopullisesti purkaustyötä suoritettaessa.

Lattian alusta on tuuletettava erityisen hyvin myöhemmin laadittavan erityissuunnitelman mukaan.

Parvi

Parven rakenne vahvistetaan insinööritoimiston esittämien piirustusten ja suunnitelmien mukaisesti.

Sisäkatto

Kattoholvien maalaukset ovat melko hyvässä kunnossa, mutta vaativat paikoitellen hoitotoimenpiteitä.

Puhdistus ja korjaustyö tulee tehdä erittäin varovasti konservattorien ohjeiden mukaan. Tavoitteena ei ole uusi tai uuden veroinen maalipinta vaan nykyisen vai-

kutelman säilyttäminen.

Seinät

Vaaleat seinäpinnat maalataan kauttaaltaan uudelleen konservaattorin ohjeiden mukaan.

Ikkunat ja ovet

Ikkunoiden kunto tarkistetaan ja maalaus uusitaan. Ovet säilytetään nykyisessä asussaan korjattuina, län-sioven lasiruudut korvataan oven muuta rakennetta vastaavalla peilirakenteella.

Vesikaton korjaus

Vesikatossa esiintyvät viallisuudet korjataan ja veden johdatusjärjestelmä tarkistetaan.

Sisustus

Kiinteät sisustukset säilytetään nykyisellään.

Kuoriin uusitaan penkit erikoissuunnitelmien mukaan.

Rakennustyön yhteydessä tarvittavat nykyisen sisustuksen siirtämis- ja paikalleenasettamistyöt tulee tehdä erityisellä huolella.

Urut

Urkujen uusimis- tai korjaustyö ratkaistaan yhteistyössä urkuasiantuntijan kanssa.

Maalaus- ja konservointityöt

Kirkon sisä- ja ulkopuoliset maalattavat pinnat käsitellään erikoissuunnitelman mukaisesti konservaattorien ohjeiden ja valvonnan mukaan.

Kiinteän sisustuksen maalaukset ovat iän ja kosteuden paikoin turmelemia ja vaativat perusteellisen konservoinnin.

Sähkötyöt

Kirkon sähköt ja valaistus uusitaan erikoissuunnitelman mukaan.

Sakaristo

Sakariston sisustus tarkistetaan kokonaisuudessaan. Vanhasta kalustosta arvokkaimmat huonekalut kunnostetaan restauroiden. Esineistö sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan museaalisesti järjestettynä sakahtiin. Teknillisen laitteiston vaatimat kalusteet erikoissuunnitelman mukaan.

Alustava kustannusarvio

Koska kysymyksessä on entistämis- ja korjaustyö ei kustannusarviota voida laatia tarkasti ennenkuin tutkimukset ja rakennesuunnitelmat on loppuunsaatettu. Kustannusarvio on laadittu vertaamalla tehtävää vastaaviin suoritettuihin kirkonkorjauksiin.

- purkutyöt ja kalusteiden siirrot	25.000
- alapohjan uusinta	40.000
- perusrakenteiden ja seinien korjaus	10.000
- sähkötyöt	45.000
- restaurointi- ja konservointityöt sekä maalaukset	35.000
- sisämaalaukset	5.000
- ulkomaalaus ja katon sively kyllästys- aineella	10.000
- ulkoportaiden uusinta ja ympäristötyöt	15.000
- sakariston sisusteet	5.000
rakennustyöt yhteensä	190.000
yleiskuluja	20.000
	210.000:-
	=====
- urkujen täydennys ja korjaus tai uusinta	150.000:-
	=====

Helsinki 19 päivänä joulukuuta 1972

Heikki Havas

Maija Kairamo